

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1292666/1

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב אברהם שינדלר, הרב מימון נהרי, הרב ציון לודאילוז

המערערת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד בלה יוסופוב-מנצור)

נגד

המשיב: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד אביעד אליהו)

הנדון: הכרעה הנסמכת על חוות דעת מומחה למרות דרישת צד לחקירתו

פסק דין

לפנינו ערעור האם על החלטת בית הדין מתאריך א' בכסלו התשפ"א (17.11.20) הדוחה את בקשת המערערת לחקור את פקידת הסעד על המלצותיה למשמורת משותפת.

עילת הערעור המרכזית היא שלאור האינדיקציות שאותן מעלה המערערת – שבכללן (לטענת המערערת) העלמת פרטים משמעותיים מהתסקיר, התעלמות מתלוננות הקטינות וכדומה – היה בית הדין צריך להיענות לבקשת המערערת לחקור את פקידת הסעד בטרם תינתן החלטה כה משמעותית למשמורת משותפת.

בית הדין שמע באריכות את טענות הצדדים והגיע למסקנה שלא נמצאה עילה כל שהיא המצדיקה את התערבותנו בהחלטת בית הדין האזורי:

בית הדין העביר את כל טענות המערערת כנגד התסקיר, כפי שהגישה אותן אליו בכתב, לתגובת פקידת הסעד, וזו המציאה את תגובתה הבהירה והמנומקת. רק לאחר מכן אומצו המלצות התסקיר.

התסקיר העדכני ניתן רק לאחר נוכחות של גורמי מקצוע רבים ביותר שבכללם פסיכולוג ילדים, פקידת סעד מחוזית, מנהל האגף ועוד.

התסקיר ניתן לאחר תחקור ארוך שקיימה פקידת הסעד במשך חודשים רבים ושכלל שיחות ארוכות עם כל הגורמים המקצועיים הרלוונטיים וכן וועדת תסקירים שנערכה בשיתוף ההורים ובה נשמעו גם חוות דעתם של הגורמים המקצועיים הנוספים.

לאחר שבית הדין שמע את הצדדים ובאי כוחם באורך רוח ולאחר העיון בחומר שבתיקים הכולל את תסקירי שירותי הרווחה, את השגות המערערת על ההמלצות ואת תשובות פקידת הסעד ואת החלטת בית הדין נשואת הערעור, לא מצאנו, כאמור, עילה מוצדקת להתערבות בהחלטת בית הדין נשואת הערעור.

ההחלטה ניתנה לאחר בחינת טענות ומענות הצדדים ובחינת המלצות התסקיר לגופן. קיימא לן ש'חזקה על אומן שעושה מלאכתו בנאמנות' ואין כל סיבה לחשדות ללא ביסוס מוצק.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

עמדת בית הדין דנן בהחלטה זו דומה להכרעה של בג"ץ בעתירה שעסקה בזכות צד מן הצדדים לחקור מומחה שנתן חוות דעת מקצועית לבית הדין ושבת הדין סירב לזמנו לחקירה:

בבג"ץ 5352/18 בהרכב השופטים הנדל, עמית וגרוסקופף, כתב השופט גרוסקופף את הדברים הבאים:

חריגה לכך היא הטענה הנוגעת לזכות לחקור את האקטואר. כאמור, העותר טוען נגד העובדה כי לא ניתנה לו האפשרות לחקור את האקטואר שמינה בית הדין הרבני האזורי על חוות דעתו. מהעתירה עולה כי העותר פנה בעניין זה לבית הדין הרבני האזורי ונדחה, ובעקבות זאת הגיש בקשת רשות ערעור לבית הדין הרבני הגדול, שהעניק לו רשות ערעור אך דחה את הערעור לגופו בהחלטה מנומקת מיום 14.3.2018 (הדיינים אליהו הישיריק, מיכאל עמוס, אברהם שינדלר) תוך שציין כך:

בית הדין מינה את רו"ח שטרנפלד כאקטואר. לאחר שהגיש האקטואר את חוות דעתו, שלחו הצדדים שאלות הבהרה. לאחר שהתקבלו תשובות האקטואר, התקיים דיון ארוך ומפורט בו העלו הצדדים את תשובותיהם והשגותיהם לדברי האקטואר. לאחר הדיון הוציא בית הדין את החלטותיו ביחס לכל העניינים שעלו בדיון. בכך סיים בית הדין את טיפולו בעניין זה, כפי שהובהר בהחלטה מיום 20.7.2017 בתיק עיכוב ביצוע.

ויובהר: עד כמה שניתן להבין מן העתירה, טענות העותר מופנות הן נגד העובדה כי בתי הדין הרבניים אינם מכירים בזכות קנויה של בעלי הדין לחקור עדים מומחים הממונים על ידי בית המשפט (ראו סעיף 87(ב)(2) לעתירה. להלן: "הטענה העקרונית"), והן נגד החלטת בית הדין הרבני האזורי (ובית הדין הרבני הגדול בעקבותיו), שלא לאפשר את חקירת המומחה בהליך הקונקרטי שבו מעורב העותר (להלן: "הטענה הקונקרטית").

לגבי הטענה העקרונית ייאמר כך: האקטואר הוא מומחה שמונה על ידי בית הדין הרבני האזורי. [תקנה 258\(יב\) לתקנות סדר הדין האזרחי](#), התשמ"ד – 1984 (להלן: "התקנות"), שכותרתה "חוות דעת של מומחה בענייני משפחה" קובעת בסעיף קטן (א) כי בית המשפט לענייני משפחה רשאי למנות מומחה מטעמו, אשר יגיש לו חוות דעת בכתב. עוד קובעת התקנה כי:

(ד) בעל דין רשאי להגיש למומחה שאלות הבהרה בכתב על חוות דעתו בתוך שבעה ימים מיום שקיבל את חוות הדעת, והמומחה ישיב על השאלות בכתב בתוך שבעה ימים מיום שקיבל את השאלות.

(ה) מומחה שמינה בית המשפט לא יוזמן להיחקר על חוות דעתו אלא ברשות בית המשפט, ובלבד שהוגשה בקשה מנומקת לחוקרו בתוך שבעה ימים מיום קבלת התשובות לשאלות ההבהרה.

[תקנות הדיון בבתי הדין הרבניים בישראל](#), התשנ"ג, אינן כוללות התייחסות לסוגיה של מינוי מומחה על ידי בית המשפט בכלל, ולסוגיה של חקירת מומחה שכזה, בפרט. ואולם בית הדין הרבני הגדול (ראו [תיק \(גדול\) 1-62-7894](#) פלונית נ' ארנטורי [פורסם בנבו] [1.4.2008]) קבע זה מכבר, בהסתמך על הוראות [תקנה 258\(יב\) לתקנות](#), כי:

בית הדין, כמו כל בית משפט, רשאי למנות מומחה מטעמו אף ללא הסכמת בעלי הדין. האובייקטיביות של מומחה מטעם בית הדין גדולה יותר ממומחה הממונה על ידי בעל דין, אשר מטבע הדברים

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מצפה לתוצאה מסוימת במשפט המתנהל בעניינו. בדרך כלל, יסמוך בית-הדין את ידיו על חוות דעת המומחה ומסקנותיו ולא יסטה מהן אלא אם קיימת הצדקה עובדתית או משפטית יוצאת דופן לעשות כן. מעמדו העדיף של מומחה מטעם בית הדין מביא גם לכך כי ככלל הוא אינו אמור להיחקר על חוות דעתו אלא ברשות בית הדין, וככל שיש צורך בכך הוא יידרש רק ליתן תשובות בכתב לשאלות הבהרה שיוגשו על ידי בעל דין. (ראו והשוו: תקנה 258(א) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד – 1984 וסעיף 8(ד) לחוק בית המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה – 1995).

[ההדגשה לא במקור.]

קביעה עקרונית זו אינה מגלה עילה להתערבות, לאור זאת שעולה היא בקנה אחד עם הוראות [תקנה 258\(יב\)](#) לתקנות, אשר הרציונל העומד בבסיסה שריר גם כאשר מדובר בדיון בענייני משפחה המתנהל במסגרת בית הדין הרבני.

לגבי הטענה הנקודתית, הרי שהעותר העלה טענותיו בעניין זה הן בבית הדין הרבני האזורי, והן בבית הדין הרבני הגדול במסגרת ערעור על החלטת בית הדין הרבני האזורי. בנסיבות אלה, אין הצדקה להעלות אותן הטענות בשלישית, בפני בית משפט זה בשבתו כבג"ץ, שכן מדובר בסוגיות שבשיקול דעת הערכאה המבררת בהתאם לנסיבות המקרה, ואלו אינן מגבשות עילה להתערבותו של בג"ץ, לא ככלל, ולא במקרה שלפנינו.

עד כאן ציטוט מהחלטת בג"ץ, שדחתה את העתירה שהוגשה לפניו בדבר הזכות לחקור עד מומחה.

הוא הדין בנדון דידן, בתיק זה.

הפעולות שעשה בית הדין האזורי לבירור הטענות שהועלו כנגד התסקיר וכפי שהרחבנו לעיל מניחות את דעתנו.

מסקנות והוראות

לאור האמור מחליט בית הדין:

א. הערעור נדחה.

ב. בהתחשב בנסיבות אין צו להוצאות וכספי הערבות שהופקדו על ידי המערערת יוחזרו בהתאם לנהלים.

ג. בית הדין סוגר את התיק.

ד. ניתן לפרסום לאחר השמטת פרטים מזהים כמקובל.

ניתן ביום כ"ז בשבט התשפ"א (9.2.2021).

הרב ציון לודאילוז

הרב מימון נהרי

הרב אברהם שינדלר

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה